

Holbergprisen i skolen 2017

Lærerrapport

Et prosjekt om prosjektet:

En beskrivelse av arbeidet med Holbergprisen i skolen i
to klasser ved Olsvikåsen videregående skole.

Av Trond Waage

Olsvikåsen videregående skole

Forord

En uke før påske begynner innspurten for innlevering av rapporten i Holbergprisen i skolen. Jeg opplever en entusiasme og arbeidsiver hos elevene som smitter over på meg. Det er da jeg sier til meg selv: Hvorfor ikke ta utfordringen å skrive en lærerrapport. Helt klart en form for «Hybris»

«I'll build a Stairway to Paradise, with a new step ev'ry day. I'm going to get there at any prize, stand aside, I'm on my way!» (Mandrake sier dette, fra Umberto Eco(2006), Dronning Loanas mystiske flamme s 466)

Rapport er det blitt. Jeg må takke de som har inspirert meg: En stor, stor takk til alle elevene i prosjektet. Det har vært utrolig gøy og lærerikt å følge dere i prosessen. En ekstra takk til de ti som stilte opp til intervju om prosjektet, uten dere hadde det ikke blitt en rapport. Takk til Randi, Gunnhild, Vidar og Kjetil, mine lærerkollegaer, i prosjektet, takk til skolen vår som støtter prosjektet på alle måter, takk til Holbergprisen i skolen for flott lærerseminar og veldig bra oppfølging i løpet av prosjektet og sist men ikke minst takk til Synnøve Fluge for viktige besøk i klassene.

Innholdsfortegnelse:

Innledning	s 4
Lærerseminar.....	s 5
Tiden fra vi fikk vite at vi var med til oppstart.....	s 5
Oppstarten.....	s 6
Operasjonalisering (klargjøring til undersøkelse) og gjennomføringsfasen.....	s 10
Tilbake fra feltet og tunge tak for å komme i gang med analyse	s 13
Ferdig rapport.....	s 16
Kildeliste.....	s 17
Etterord.....	s 17
Vedlegg.....	s 18
Litt mer fra intervjuene.....	s 18
Intervjuguide.....	s 21

Innledning

Etter en pause på et år var vi igjen med i Holbergprisen i skolen. Meldingen om at vi er med kom en uke etter høstferien. Noen uker før informerte jeg elevene om at vi hadde søkt om å være med, men alle som jobber i skolen vet hvor overrasket elever kan bli på godt og vondt når noe endelig er en realitet. Et spørsmål kvernet umiddelbart rundt i hodet mitt. Valgte de å være med på dette selv eller var det jeg som overtalte dem (les; lurte dem til å bli med i en uendelig arbeidskrevende konkurranse)

Her er hva noen elever sier om dette:

«tenkte at det kom til å bli mye arbeid, den 15 siders rapporten, litt redd for at det skulle ta tid fra andre fag» (Siri)

«Jeg tenkte at det kom til å bli veldig gøy. Jeg var spent. Jeg var ganske motivert når vi fikk høre om det.» (Anne)

«Ja, nei , det var liksom stress, veldig vanskelig og mye å gjøre, ja, det var ikke sånn at jeg ble glad for det, ... men det var jo lærerikt, det var det.» (Sara)

«Syntes det var veldig spennende å kunne delta i en slik nasjonal konkurranse, og at vi kunne jobbe med akkurat det vi ville og det vi synes er interessant, og at vi kunne intervju mange nye mennesker, kartlegge rett og slett.» (Berit)

Rapporten på 15 sider var nok den mest skremmende. Mange av elevene sa nok da inni seg:

«det kan sikkert mange andre klare, men ikke jeg. Jeg har aldri skrevet noe så langt som det før og det kan bare gå galt. Det er sånt som flinke elever kan greie, men det er ikke en greie for meg.»

Jeg vil hovedsakelig ta utgangspunkt i de to klassene jeg har hatt hovedansvaret for i løpet av arbeidet med prosjektet. Sosialkunnskapsklassen er en klasse med 21 elever og Sosiologiklassen er 28 elever. Fire elever har begge fag. Til sammen hadde jeg altså hovedansvar for 45 elever gjennom dette prosjektet. Av de 45 elevene er 36 VG2 elever og 9 er VG3 elever. I sosiologiklassen kom det inn en ny lærer i slutten av januar, så fra da av var jeg bare med i den klassen i forbindelse med prosjektet. I tillegg har jeg vært koordinator for prosjektet som helhet på skolen. En Barne- og ungdomsarbeiderklasse var også med i prosjektet. Jeg har også vært inne i den for å informere og veilede. Jeg legger ikke skjul på at det har vært en krevende oppgave med så mange elever i et så stort prosjekt.

I rapporten vil jeg beskrive prosessen fra elevene sitt møte med det jeg her i teksten av og til kaller for monster rapporten til deres egne rapporter er ferdige. I teksten bruker jeg en del sitater fra intervjuer jeg gjennomførte med ti elever i prosjektet. Seks av intervjuene ble gjennomført 6. april og fire ble gjennomført 18. april. Intervjuene var semistrukturerte med bruk av intervjuguide og lydopptak. Navnene jeg bruker på elevene i rapporten er alle fiktive. Elevene fikk all informasjon om formålet med intervjuet, samt om sine rettigheter i intervjusituasjonen.

Lærerseminaret

I begynnelsen av november var en kollega og jeg på Holbergprisen sitt lærerseminar. Det var både interessant, lærerikt og sosialt. Randi Benedikte Brodersen og Gunnstein Akselberg hadde et veldig bra foredrag om skriveprosesser, som de kalte for «Syvfjellsturen». Budskapet var at skriveprosesser er litt sånn opp og ned prosesser. En møter hinder og en kommer over hinder og helt ferdig blir man gjerne aldri, men det er noen faste punkter en må innom på turen. Randi og Gunnstein kom med mange skrivetips for hvordan å gjøre turen lettere.

Tiden fra vi fikk vite at vi var med til oppstart.

I november jobbet jeg videre med fagene i klassene. Det er alltid en utfordring å komme gjennom læreplanen når en samtidig vet at en må bruke halvparten av tiden til holbergprosjektet i vårhalvåret. I sosiologiklassen følte jeg at vi var kommet langt. I sosialkunnskapsklassen litt kortere i forhold til planen. På en måte var det bra, siden det var på dette tidspunktet jeg fikk spørsmål om å si fra meg ansvaret for sosiologiklassen. Jeg kunne da gjøre det med relativt god samvittighet i forhold til den nye læreren som skulle komme inn i januar. For at elevene ikke skulle glemme prosjektet, minnet jeg dem på det med jevne mellomrom frem mot juleferien, blant annet med presentasjoner om metode og arbeidsoppgaver knyttet til dem.

I desember kom Hilde Omdalsmoen Fidje på besøk for å informere om prosjektet. Vi inviterte alle elevene ned i auditoriet, der hun presenterte prosjektet for elevene. På slutten brukte hun litt tid på å gå rundt til elevene. Det viste seg da at en del elever allerede hadde dannet grupper og var begynt å tenke på tema. De fleste elevene var ikke kommet så langt i tankeprosesser. Noen få elever ga uttrykk for at dette var et prosjekt de var lite motivert for. Jeg tenkte at her var det viktig å få i gang en skikkelig start med en gang etter nyttår, som også var den opprinnelige planen.

En elev sier det slik:

«Jeg tenkte først, håpte på at det var frivillig for jeg hadde egentlig ikke så lyst å være med. Jeg syntes det hørte ut til å være veldig mye arbeid og jeg skjønnte ikke helt hva vi skulle egentlig, men at det var mye arbeid. Så fikk jeg vite at vi måtte det og da tenkte jeg at jeg måtte gjøre det beste ut av det.» (Karina)

Hilde informerte om at Synnøve Fluge skulle være vår forskerkontakt. Jeg innkalte til et lunsjmøte for lærerne på prosjektet. Vi diskuterte og ble enige om at hun skulle komme på besøk et par uker etter oppstarten, slik at elevene er litt i gang til hun kommer. De vil da kanskje ha klar noen spørsmål til henne ut fra tema og eventuelle problemstillinger de er kommet frem til.

Oppstarten

Jeg er med på oppstarten i begge fagene. Det første jeg gjør er å presentere en fremdriftsplan. I den ligger det en delvurdering i metode i uke 8¹, besøkene til Synnøve og endelig innleveringsfrist. Deretter viser jeg kort på tavlen gangen i forskningsprosessen. I resten av dobbelttimen lar jeg elevene jobbe med å finne tema og eventuelle problemstillinger. Noen danner grupper fort og kommer raskt i gang med arbeidet med å finne tema². Andre går det litt trått med. Her er det altså med en gang etablert en forskjell i hvor langt gruppene er kommet i prosjektet. Nettopp det er en utfordring i forhold til å drifte et prosjekt som dette. Hvor mye skal en kreve av obligatorisk fremdrift? Hvor mye skal en veilede for å få i gang fremdrift? Er det ikke like viktig å veilede de som er kommet i gang? Einar, en elev sier dette.

«Prosessen gikk greit allerede fra begynnelsen. Jeg visste hvem jeg ville være på gruppe med. Men det å finne problemstilling og sånn tok litt lengre tid. Så det å komme i gang var noe vanskeligere enn det å komme seg i gruppe.»

Berit som var på en annen gruppe sier det slik:

«Vi diskuterte jo en god del i gruppen om hva vi skulle forske på og hva som er forskbart i forhold til etiske retningslinjer og sånne ting, men det gikk ganske fort frem til noe vi alle tre var interessert i.»

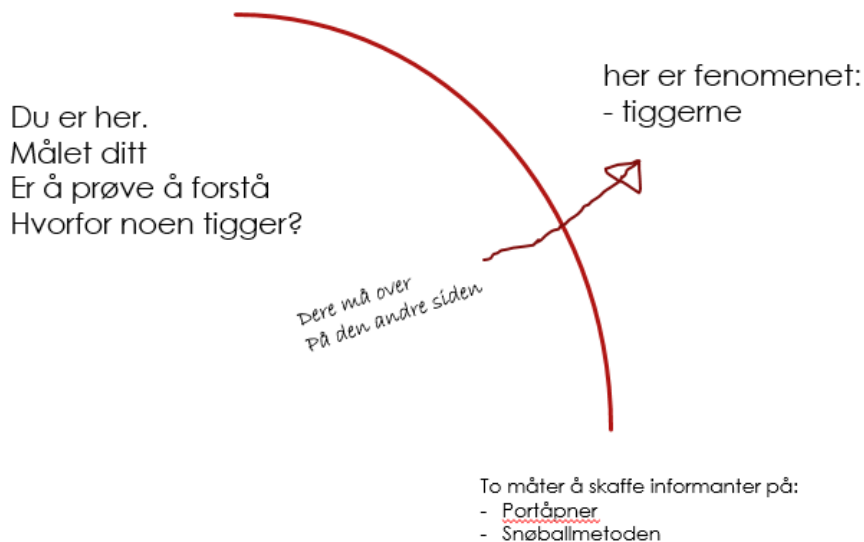
---

¹ Metode er en av hoveddelene i læreplanen i begge de to fagene.

² Noen hadde alt på forhånd dannet grupper og valgt tema.

Neste dobbelttime har jeg en grundigere lysbildepresentasjon om forskningsprosessen inkludert litt om metode. Fordelen med å ha begge klassene er at jeg kan gjøre det samme i begge klassene. På dette tidspunktet slår endringen i timeplanen, som jeg har sagt ja til, inn. Jeg er ikke lenger lærer i Sosiologiklassen, bare en som deltar med gjesteopptredener og veiledning. Det er rart hvor sårbare elever blir i strukturelle endringer. Jeg får tilbakemeldinger fra klassen om at mange elever egentlig ikke ønsker å være med i prosjektet. Arvid, en elev, sier det slik: «Jeg var egentlig ikke så positiv i begynnelsen» og Hanna sier dette: «Stress, for da må vi skrive så mye, og så var det så mye jobb, og så måtte vi ta intervjuer og sånn..»

Jeg tenker at her må vi gjøre noe. Vi ble enige om at jeg fikk komme inn å ha en praktisk rettet presentasjon, samt veiledning rundt i klassen etterpå for å komme i gang. Jeg var med også i neste dobbelttime. Da gikk jeg grundigere til verks i forhold til metode. Det virket, de var på

igjen. Noen var kommet godt i gang med temavalg og problemstilling. Et par grupper var kommet så langt at de var klar for å begynne å tenke på informanter til kvalitative intervjuer. For noen kan det være en barriere å bryte. Jeg pleier å vise dette lysbildet eller jeg tegner det på tavla

Den er veldig tydelig for elevene. Særlig når jeg sier at de må krysse den røde linjen. Hvis dere ikke gjør det kommer dere ikke videre. Jeg bruker den gjerne mange ganger siden fremdriften er ulik fra gruppe til gruppe. Ikke nødvendigvis fordi noen jobber så mye mer effektivt enn andre. For meg er det viktig at vi har en felles forståelse rundt en overordnet fremdriftsplan³

³ Som sier at vi skal være ca. der og der på gitte tidspunkt, i tillegg skal en metoderapport og en refleksjonstekst leveres før vinterferien. På innleveringsdagen kjører jeg også en itslearningtest i metode.

med noen viktige leveringspunkter. Hvordan elevene jobber kan variere både i forhold til hva de gjør og hvor mye de gjør. I noen tilfeller går de for fort frem.

En liten analogi i form av en anekdote fra min egen skoletid kan illustrere dette:

«Eg gjekk på ein liten skule på vestlandet. Kvar vår hadde me to veke med tresløyd. Læraren var ein eldre skipstømrar som heitte Laurits. På same måte som i Holbergprosjektet fekk me ganske opent spelerom i forhold til kva me kunne laga. Lauritsen hadde plassert mange teikningar/planar og modellar på eit bord over ting som var passelege for oss å laga. Kvart år skjedde omtrent det same, nokre elevar satte i gong med ein gong. To av dei las ikkje teikningane og instruksjonane godt nok og dei same var heller ikkje så nøye med å måla og vinkla. Eg huskar enno Lauritsen sine utrop nå han kom rundt for å sjå etter arbeidet; ka e da du har gjort no, ditta her kan du bere ta heim å fyra i ovnen med, men Lauritsen mildna snart og elevane fekk eit nytt høve til å komme i gong, med nye materialer og denne gongen med ein plan, metermål og vinkel.»

Problemet med for hurtig fremdrift er reelt. Plutselig er det en gruppe⁴ som forteller at de har allerede gjennomført fem intervjuer.

Jeg: *Hvordan da?*

De: *Vi fant elever i gangen på skolen som vi intervjuet om kroppspress.*

Jeg: *Har dere laget en problemstilling da?*

De: *Nei ikke helt, men det skal vi gjøre.*

Jeg: *Har dere funnet fakta og teorier om kroppspress?*

De: *Nei*

Jeg får da lyst til å svare som Lauritsen, men løsningen jeg velger er å foreslå at intervjuene de har gjort kan fungere som prøveintervjuer. Med den løsningen får intervjuene de har gjort litt verdi. Samtidig viser jeg for hele klassen en del tips om steder de kan finne gode kilder. Steder som NORA, forskning.no, google scholar, A-tekst, bibliotek osv. Det er et godt eksempel på hvordan jeg veileder gruppene. Hvis en gruppe eller elev tar opp en utfordring i sine/sitt prosjekt vurderer jeg om det er en utfordring som de andre gruppene og kan ha nytte av å høre om. Hvis svaret er ja, så annonserer jeg for klassen at nå tar vi fem til ti minutter med tavleundervisning. Av og til blir det nok litt repetisjon for en del av elevene, men samtidig er det en del begreper

---

⁴ Eksemplet er hentet fra forrige gang vi var med i Holbergprisen i skolen.

om metode og ikke minst om forskningsetikk som bør repeteres jevnlig. En elev sier dette om oppstarten og tavlebruk:

«Informasjonen kom litt etter hvert, men den gikk ikke så mye i dybden før jul. Det var først når vi begynte etter nyttår, og med at du forklarte på tavlen hva det gikk ut på og hvordan vi skulle jobbe.» (Siri)

Hun sa videre at fra da av forstod hun mye bedre hva prosjektet gikk ut på.

Mandag 16. januar kommer forskerkontakten vår, Synnøve Fluge, på besøk. Hun har en utfordrende oppgave med å prøve og rekke rundt til de fleste på relativt kort tid. Jeg konsentrerer meg om dem hun ikke ser ut til å rekke rundt til. Elevene får også e-post adressen hennes. Jeg vet at noen elever/grupper har sendt meldinger med spørsmål til Synnøve, som de har fått svar på.

Elevene gir uttrykk for at Synnøve sitt besøk er nyttig. Jeg tenker at det er viktig å få flere perspektiv inn og ikke minst fra en som driver med forskning. Hun foreslår observasjon som en metode for en del grupper. Noen av gruppene blir inspirerte av det og selvsagt blir jeg inspirert av det. Forskerbesøket er også viktig for lærerne, det er lett å glemme. Jeg har på forhånd spurt rektor om vi kunne få påsmurt lunsj til oss lærere og Synnøve i matpausen. Rektor er umiddelbart positiv. Det er ikke mye tid Synnøve får til lunsjen sin. Hun veileder en gruppe langt inni lunsjen. Litt tid får vi likevel til den viktige «backstage» praten.

I ettertid har jeg reflektert over om hvorvidt det var det beste tidspunktet vi valgte for Synnøves første besøk. Kunne det ha vært bedre om hun kom på selve oppstartsdagen. Da kunne elevene fått servert enda flere ideer om hva som kan være spennende og ikke minst forskbare prosjekt og da gjennom to uansett litt ulike perspektiv; mitt og Synnøve sitt. Med en slik start ville en i høyere grad sikret en synkronisering av rammene for valg av tema og problemstilling. Noe som muligens kunne gitt en bedre kvalitetssikring rundt elevene sine prosjekt i oppstartfasen.

Etter Synnøve sitt besøk begynner oppstartsfasen å nærme seg målet. Nesten alle har et tema med en problemstilling og forskningsspørsmål til. Nå skal vi over i operasjonaliserings- og gjennomføringsfasen. Noen grupper er allerede i gang med å lage intervjuguider til semistrukturerte intervjuer. Andre grupper er kommet så langt at de jobber med å finne informanter. I veiledningen av gruppene prøver jeg å få de til å fordele oppgaver. Alle elevene i prosjektet er godt drillet på å bruke skylagrede dokumenter med samskrivingsfunksjon. Det nye verktøyet gjør det lettere å fordele oppgaver og samarbeide. Hvis de er tre på en gruppe,

foreslår jeg at en må jobbe med å finne fakta og tidligere forskning på tema, en annen må begynne å lage en intervjuguide. Den tredje på gruppen kan jobbe med å få tak i informanter og andre slike oppgaver som bare må gjøres. Selvsagt må de samordne prosessene underveis. For å stikke hull på rapportmonsteret gjentok jeg ofte til elevene at over halvparten av rapporten bare er rutineoppgaver som må gjøres, og mye kan der finne maler for i tidligere rapporter.

Operasjonalisering (klargjøring til undersøkelse) og gjennomføringsfasen.

For å få i gang denne fasen har jeg en grundigere presentasjon av metode og forskningsetikk i begge klassene. Siden de fleste gruppene ser ut til å ville bruke kvalitativ metode vektlegger jeg den. Tanken med å gjøre det så tett opp til at de selv skal ut og gjøre undersøkelser er at da vil kunnskapen og refleksjonen rundt den være fersk. Rett og slett å gi de verktøyene for så å si; bruk dem nå.

Denne fasen inneholder mange konkrete arbeidsoppgaver. Noen lager intervjuguider, andre lager informasjonsskriv og noen jobber med å skaffe informanter. Min rolle er å gå rundt å veilede. Noen grupper velger å være på forskjellige steder på skolen, men til forskjell fra første gang vi var med i dette prosjektet er det flere som velger å være i klasserommet. Jeg tolker det som et resultat av tett veiledningsoppfølging fra meg, at de ser nytten i det. I løpet av uke fire, fem og seks gjennomfører mange av gruppene undersøkelsene sine. Elevene viser en imponerende evne til å ta ansvar for disse prosessene. Jeg er opptatt av det skal gjøres på en så skikkelig måte som mulig. De lager informasjonsskriv tilpasset sine respektive prosjekter.

En av gruppene vet spesielt at de må gjøre dette skikkelig for å komme innenfor for å gjøre sin undersøkelse i en førsteklasse i grunnskolen. De lager hele tre informasjonsskriv som alle blir kvalitetssikret i forhold til etiske retningslinjer i samfunnsvitenskapelig forskning. Det viser seg etter en stund at grundig arbeid blir belønnet med at de får gjennomføre prosjektet. Mange av de andre gruppene opplever liknende gjennombrudd. De opplever mestring ved å krysse den røde linjen over til informantene. Jeg tenker at verktøykassen; metode, teori, intervjuguide og etikk gjør at de føler seg tryggere. I tillegg har de glimrende lydopptaksverktøy i mobiltelefonene sine.

Det tok litt tid å avtale møte med skolen, ... vi begynte med å sende mail, det tok litt tid før de svarte, og så litt tid før vi så svaret igjen. Men det løste seg litt når vi tok kontakt med hun læreren på facebook. (Hedda)

Det hun sier her er et eksempel på at det lønner seg å være kreativ og ikke gi opp.

Selvsagt går ikke alt på skinner i denne fasen. Noen få grupper sliter med å komme i gang. Den ene har begynt med et prosjekt om eldre par, etter tips fra meg. Jeg tenker at dette å føle eierskap til prosjektet er viktig. I dette tilfellet får de ikke på plass den følelsen, men de to elevene tar selv ansvar. De snakker med en annen gruppe bestående av tre elever og sier at de kan skaffe noen flere informanter til prosjektet. På grunn av at de bidrar umiddelbart med noe, løser krisen seg. De to elevene går sammen med gruppen på tre, som blir en gruppe på fem elever. Noen grupper opplever at det stopper opp litt, en elev forteller.

«Vi kom veldig godt i gang i begynnelsen. Vi fikk gjort veldig mye. Vi hadde intervjuet tre personer, da stoppet det litt opp, vi leitet etter nye, liksom litt, folk var ikke helt motivert, og så stoppet skrivingen litt opp. Vi måtte ta noen krafttak for å komme i gang igjen.» (Ole)

Andre opplever tekniske problem:

«Det har gått fint, men vi hadde en litt umotivert periode når vi mast det ene intervjuet, og ikke fant det tilbake, det var litt sånn....» (Anne)

En tredje gruppe som opplever motgang er en gruppe som ikke helt har fått tema på plass. De har en ide om et tema knyttet til rusproblematikk. Det løser seg veldig bra for denne gruppen da Synnøve kommer på sitt andre besøk. Hun veileder dem og de ender opp med noe de selv har tenkt på, en nabolagsundersøkelse om forholdet mellom naboer og Straxhuset⁵ på Damsgaard. Synnøve gir dem noen ideer om hva som er forskbart og om hvordan å gjennomføre det i praksis.

Denne fasen i prosjektet blir avsluttet med en stor tredelt vurdering i metode. Vurderingen består av:

1. En gruppeinnlevering av en metoderapport ut fra prosjektene. Teller ca. 42,5%
2. En digital test i metode og etikk. Den består av flervalgsspørsmål og noen åpent svar oppgaver. Teller ca. 42,5%
3. En refleksjonstekst på en side. Teller ca.15%

---

⁵ Et dagtilbud for rusmisbrukere i sentrum/Damsgaard/Laksevåg området. Tilbudet omfatter sprøyterom, veiledning og hjelp for å klare seg gjennom hverdager, samt et avgrenset overnattingstilbud.

Gjennom operasjonaliserings- og gjennomføringsfasen har elevene visst om denne vurderingen. Det mest skremmende med vurderingen er paradoksalt nok den ensides refleksjonsteksten. Her kan de velge mellom fire ulike påstander de skal reflektere over.

- a) Ingen forskning uten metode
- b) Hypotesetesting og tall er ikke det eneste som gjelder i samfunnsforskningen.
- c) For å drive med samfunnsforskning må du være bevisst følgende: Ingen teori uten undersøkelse og ingen undersøkelse uten teori.
- d) Forskningsetikk er mer enn bare å sikre anonymitet.

Dette er en skikkelig skummel sak for elevene. De fleste lander på den siste. Møte med det ukjente skaper mentale sperrer. Det ukjente her er begrepet refleksjonstekst og disse påstandene. Etter noen runder med forklaringer og tips om hvordan skrive en slik tekst løsner det for de fleste.

Elevene viser en imponerende mobiliseringsstyrke i forhold til vurderingen. Jeg begynte på denne tiden å sitte nede på biblioteket en time på mandagen og en time på torsdagen for å ta imot elever som trenger veiledning i forhold til prosjektet. På mandagen før metodetesten på tirsdagen er det kø for å snakke om metode. De sliter litt med å skille begreper fra hverandre. Det utvikler seg til at jeg holder små miniforelesninger for grupper av elever inne på biblioteket etter det de ønsker å høre om. Det går i feilkilder, reliabilitet, validitet, kvantitativ metode, forskningsetikk osv.

En elev sier dette om veiledningen underveis i prosjektet og nevner spesielt metoderapporten, som de fikk skriftlig tilbakemelding på.

Det synes jeg har vært veldig greit. Jeg synes det var bra at vi hadde den metodeinnleveringen for seg sjøl først for da fikk vi liksom tilbakemelding på det. Og ellers har dere lærere vært flinke til å veilede og hun Synnøve Fluge også. Hun var flink å gi gode tips. (Hedda)

Tilbake fra feltet og tunge tak for å komme i gang med analyse:

Nå går klassene inn i en stille periode. Transkriberingen er i gang og elevene liker det. Mange har med gjennomføringen av intervjuer og observasjoner blitt mer motivert. Noen føler at de er på vei over kneiken i forhold til monsterrapporten. Det å gjøre noe er godt for å komme i gang etter vinterferien. Jeg viser og gir de tips om hvordan å organisere dataene, gjerne med bruk av tabeller. På samme måte som tidligere så minner jeg de som jobber i grupper om at de må fordele oppgaver. De som ikke transkriberer må ha andre oppgaver. Fordelen med prosjektet er at det er mange jobber å ta tak i. Hvis de vil gjøre arbeid som fungerer som en oppvarming, så kan de velge det; forord, forside, innholdsliste, beskrivelse av gjennomføring av undersøkelse er oppgaver som må gjøres. De som vil ha utfordringer kan begynne å jobbe med begreper, teori og tidligere forskning i feltet.

Det med samarbeid i gruppene er interessant å observere. Inniblant tenker jeg, oppgitt, de gjør jo ingenting. Hadde det ikke vært bedre om de jobbet hver for seg på hver sin arbeidsplass. All denne utenomfaglige sosialiteten er en hindring for arbeid og utvikling. Jeg må da gå litt i meg selv. Jeg kommer på et refreng fra en Grateful Dead sang «Days between⁶».

*«There were days
And there were days
And there were days between
Polished like a golden bowl.» (Dead.net)*

Pauser, dager og uker en ikke gjør noe er viktige også. Sosialiteten⁷ i grupper er viktig, småpratene, den nære kontakten elevene i mellom er et viktig skapende element. De beste stundene både privat, på skole og i jobb er jo nettopp disse stundene i mellom. Erving Goffman (1992: s12) sier at vi både gir og avgir inntrykk i interaksjon med andre. Det kroppslige elementet er med i avgir delen. I følge Goffman skjer dette både bevisst og ubevisst. Jeg tenker

---

⁶ Jeg vil ikke gi meg i kast med noen tolkning av sangteksten som en helhet. Jeg lar refrenget stå for seg selv. Det er slik jeg har hørt den låten.

⁷ Den franske samfunnsfilosofen Michel Maffesoli (1996) sier at betydningen av slik sosialitet er undervurdert. Betydningen av det å være sammen i små grupper «*the moments of experienced jointly*» har en kraft som i følge han er i ferd med å få en ny og større betydning i vår seinmoderne tid.

det skjer mye i prosjektene når elevene sitter og prater, også om de prater om andre ting. Vi må alltid huske at vi er i verden.

En elev sier følgende om samarbeidet:

«Samarbeid? Det er litt vanskelig på noen punkter, en må ha tid til hverandre. Det er veldig greit når du ikke trenger skrive alt sammen selv, og at vi kan se ting fra ulike synspunkter, og Sandra, hun er veldig gøy å jobbe med, hun kommer alltid med forskjellige ting.... (Siri)

Max Weber (1991: s XVI), den store tyske samfunnsøkonomen, sier at det er i møte mellom det rasjonelle og irrasjonelle at mennesket kan være skapende.⁸ Han bruker metaforen jernburet om et samfunn der alt blir gjennomrasjonalisert. Han snakket om en verden som kan kunne komme til å bli avfortryllet (entzauberung der Welt). En slik verden vil være et hinder for utvikling på alle plan. Jeg tenker at i tiden i mellom skjer det mye i gruppene. Noen grupper nyter å være ute på puffene i gangen, andre sitter i vinkelsofaen på biblioteket eller rundt de runde bordene der.

I tidene i mellom foregår det også kontakt på tvers av gruppene. Vi må ikke glemme de som jobber alene. De nyter også godt av tidene i mellom.

Det gikk bra å jobbe sammen på skolen, men ikke sånn hjemmefra. Da var det litt stress fordi noen skrev ting de ikke skulle skrive. På skolen kunne vi hjelpe hverandre og kommunisere bedre. (Sara)

Selvsagt må jeg, den «rasjonelle», av og til hente dem inn igjen, ellers vil det jo ikke være noen tider i mellom. Gruppene nærmer seg nå den krevende oppgaven å begynne på analysen. Spørsmålet de fleste stiller da er; hvordan skal vi begynne? Da tar jeg ti minutter med tavle undervisning⁹. Det enkle budskapet er at det er mange lure knep for å komme i gang med analysen. Jeg sier gjerne noen ord også om at de er heldige som har så gode tekstbehandlingsverktøy. Det å skrive har endret seg fra å være en mer vertikal praksis til å bli en mer horisontal eller syklisk praksis. Det er ikke sikkert at det dere begynner å skrive om blir starten på analysen. Mine tips er å ta tak i noe. Det kan være en teori, et begrep, statistikk/fakta eller kanskje enda bedre noe en av informantene sier. Det viktigste er å komme i gang. Vi er nå tilbake til utgangspunktet, lærerseminaret, med Randi og Gunnstein. Nå begynner virkelig

---

⁸ Max Weber gjorde også en stor studie på musikk. Han skriver et sted: «*Without the tensions motivated by the irrationality of melody, no modern music could exist.*» (Weber, Max 1991, i forordet av Ann Swidler)

⁹ Jeg gjentar gjerne slike tavlestunt når andre spør i neste time, eller jeg tar det på et ark i gruppene.

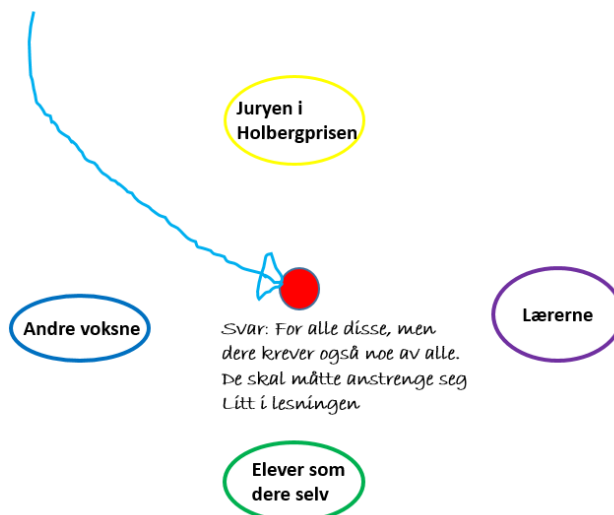
syvfjellsturen. Tanke skal gjøres om til tekst og alle tekstene de er begynt på skal integreres til en sammenhengende tekst, monsterrapporten. Siri sier dette om å komme i gang med analysen:

«Det var vanskeligst når det kom til selve rapporten og analysen. Det var greit i begynnelsen med mer faktabasert, men når vi kom til analysen var det litt vanskelig å komme i gang. For en må først komme i gang for å begynne å skrive om det, så både jeg og Sandra møtte liksom på en måte en vegg da vi skulle komme i gang med analysen, innledninger og teori var lettere, mer basert på fakta»

Tiden begynner å bli knapp. Det er bare to uker igjen til vår lokale innleveringsfrist, fredag før påske. Gruppene har fått tilbud om å levere inn et utkast for skriftlig tilbakemeldinger. Det blir en travel innsjutt for både meg og dem. Noen grupper opplever at problemet er ikke monsterrapporten men heller den monsterteksten de selv er i ferd med å skrive. Spørsmålet har endret seg til; hvordan skal vi greie å krympe denne teksten fra 20 til 15 sider. Selvsagt er det andre grupper som opplever det motsatte.

Utfordringen for begge kategorier er ikke «for kort, for lang» problematikken. Slapp av!, sier jeg. Konsentrer dere om å skape en tekst som har en rød tråd, som er god å lese og som presenterer den undersøkelsen dere har gjort på en god måte. Tenk på at dere skal gi leserne noe og ikke vær redd for å gi de mye. En god tekst greier dere alltid å krympe til en enda bedre tekst. Det problemet fikser dere etterpå. På tavla eller med et lysbilde viser jeg dem hvor teksten sånn ca. skal treffe eller hvem de skal skrive for. Budskapet er at teksten skal være passelig akademisk. De fleste skal kunne forstå den, men de skal også måtte anstrenge seg litt i lesningen.

Hvem skriver dere for?

Elevene viser et stort mobiliseringspotensiale gjennom innspurten. Noen gir uttrykk for at det er først nå de begynner å tro på at de skal klare å bli ferdige. Mitt bidrag i sluttspurten er å være tett på dem. Jeg prøver å rekke å gi alle utkastene raske skriftlige tilbakemeldinger etterhvert som de kommer inn. I timene er jeg rundt og veileder hele tiden, også i sosiologiklassen. Jeg har ikke har undervisning i de timene, så jeg har anledning til å være med der også. Det er en stor klasse, 28 elever, så det er krevende for vikaren og rekke over alle.

På spørsmål om når de opplevde et vendepunkt svarer to elever følgende:

«Når vi begynte å hente data fra undersøkelsen og satte det inn i sånne skjema og sånn og begynte å skrive på analysen, og så ble det bare lettere og lettere, vi så til slutt at vi hadde jo en del å skrive om.» (Hedda)

«Egentlig i dag når vi ble ferdig. For i går hadde vi ingenting av analysen, bare noen sitater, så måtte vi skrive alt ut fra det og så gjorde vi det ferdig i går og i dag.» (Karina)

Ferdig rapport

Fristen for endelig innlevering er fredag 7. april klokka 23:55. Når jeg går fra jobben fredag klokka 1600 sitter det fortsatt en gruppe i gangen og jobber med rapporten. Jeg tar en liten prat med dem. De sier at de holder på å finpusse litt og at de regner med å bli helt ferdig innen fristen. Klokka 22:23 leverer de den ferdige rapporten.

Kildeliste:

Eco, Umberto (2006), **Dronning Loanas mystiske flamme**. Tiden norsk forlag, Oslo.

Goffmann, Erving (1992): **Vårt rollespill til daglig**. Pax Forlag A/S, Oslo.

Maffesoli, Michel (1996): **The Time of the Tribes, The Decline of Individualism in Mass Society**. Sage publications, London

Weber, Max (1991): **The Sociology of Religion**. Beacon Press, Boston

Dead.net, **Days Between** , (Internett) Tilgjengelig fra: <http://www.dead.net/song/days-between>
(lest 22.04. -2017)

Etterord:

Jeg har opplevd prosjektet som en vellykket prosess. Det har vært en stor suksess. Det viktigste for meg, er litt som i breiddeidrett, at flest mulig skal greie å bli ferdig og levere ferdige rapporter som gir godkjent vurdering. I de to klassene leverer alle 16 grupper rapporter som gir godkjent vurdering. Av de 16 er det 11 som er på konkurransenivå. Av de 11 blir tre valgt ut for å bli sendt inn til konkurransen.

Jeg er utrolig stolt av elevene som har jobbet så godt og målrettet og som har greidd å stå på helt til målstreken.

Vedlegg:

Litt mer fra intervjuene:

Hva har du lært gjennom å jobbe med prosjektet?

«å bli bedre å samarbeide og litt om å være forsker» Har lært hvordan finne svar på en problemstilling og å skrive en analyse. Har lært en del om kilder og sånn også, tror ikke vi er helt 100% på det men....lært mer om kildebruk hvordan vi lager kildeliste osv.(Hedda)

«Jeg har lært hvordan man skal gå frem for å løse en så stor oppgave. At det ikke bare var å skrive en innledning, hoveddel og avslutning. At vi måtte ha med et metodekapittel, det har jeg faktisk ikke hørt om en gang. Det har vært ganske lærerikt og en kommer til å få bruk for det seinere.»(Karina)

«Vi har gått mye nærmere inn på teorier enn det vi har gjort tidligere og vi har lært å flette de inn i hverdagslige situasjoner og sånn. Vi har og lært mer om å skrive en rapport og sånn, og i forhold til etikk har vi lært mye om, vi har lært om hvordan vi skal sitere kilder. Egentlig har vi lært veldig mye.» (Berit)

Tror du at du kan få bruk for det du har lært her videre i livet?

Ja, det tror jeg absolutt, fordi at jeg har jo lyst til å utdanne meg videre, sant, på noe innen dette området, sosiologi eller, sosionom eller sånt. Da må jeg skrive masse bacheloroppgaver og sånn lignende ting, sikkert bare litt lengre da. Og jeg føler at dette kommer til å være hjelpemiddel for det og at vi kommer til å få bruk for det vi har gjort no.(Anne)

«Ja når det gjelder sånne undersøkelser, så vet en litt mer om hvordan en skal gå frem for å finne ut det du lurte på då. Og liksom hvordan en skal gjøre det, hvordan en setter opp liksom intervju og hvordan man intervjuer noen og hva man bør informere om på forhånd. En lærer veldig mye om det praktiske for å undersøke ting da. Og jeg lærte mye om kultur og innvandring og det er jo veldig aktuelt no.» (Sara)

«Jeg har lyst til å gjøre noe innen sosiologi og sosialkunnskap i fremtiden. Og da både i forhold til å sitere kilder og i forhold til kilder og i forhold til teori. Det kan jo være aktuelt ved eksamener videre og i bachelor og masteroppgaver og sånn.» (Berit)

«Jeg tror hvordan du kan fordele tiden utover vil være veldig relevant for universitetsutdannelse og mest sannsynlig kommer jeg ikke til å ta samfunnsfag på universitetet, men det der med det filosofiske er jo veldig viktig det første halvåret på universitetet, og dette prosjektet kan være relevant i forhold til det.» (Siri)

Om samarbeid:

«Vi har greid å fordele arbeidet bra. Vi har brukt google dokument, så alle har skrevet hele tiden. Vi har vært fem stykker på gruppen. I begynnelsen sa dere at det var litt mange, men det har gått veldig fint egentlig. Vi har liksom rettet på hverandre på en ordentlig måte. Sånn hvis det er skrivefeil så er det bare å rette på feilen uansett hvem som har skrevet den. Hvis det er en vanskelig setning å skrive, så bare spør vi hverandre.» (Hedda)

«Vi har et veldig godt samarbeid. Vi har kunnet gitt hverandre konstruktiv kritikk uten at det har gått utover samarbeidet. Vi har på en måte løftet hverandre opp.» (Berit)

«Det har fungert veldig bra. Jeg kjenner ganske godt de jeg var på gruppe med. Vi visste hvordan hver av oss jobber og hvordan vi kunne gå videre med prosjektet. Det var en fordel å få danne gruppe selv.» (Arvid)

«Ja, det var greit samarbeid, men som det nesten alltid er innfor en gruppe, så er det forskjellig nivå på innsats og målsetning, så selv om vi hadde relativt lignende mål så ble det altså, arbeidet ble litt ufordelt, eller dårlig fordelt da. Jeg følte personlig at Karoline gjorde litt mye i forhold til det som burde vært forventet av hun og da synes jeg at vi andre burde hjulpet litt mer.» (Ole)

Vil du anbefale andre å være med på et lignende prosjekt?

Ja, tja, hvis du tenker sånn på fordeler med det så er det på en måte veldig lærerikt. Og det er greit å gjøre det på videregående når det ikke er like gjeldende som på en bachelor. Så da har en vært gjennom det en gang før og har erfaringene. Det eneste er at det tar veldig mye tid, men en sånn oppgave tar tid uansett, så det må du bare bli vant med.» (Karina)

«Ja, hvis de interesserer seg for det da, men det er noen som synes sånne ting er kjempekjedelige og aldri har lyst å gjøre det i hele sitt liv. Det skjønner jeg, men det er også veldig lærerikt og relevant for ting videre i livet. Det har vært gøy å være med på det, men det passer sikkert ikke alle». (Sara)

«Absolutt, det har vært kjempegøy» (Anne)

«Ja, det vil jeg, jeg synes, det var jo gøy å ha et prosjekt som dette og komme på gruppe med folk som du kanskje ikke snakker med til vanlig og bli kjent med de. I tillegg er det spennende det man forsker på, særlig når man kan velge selv det man forsker på, mest sannsynlig vil man da forske på noe man selv er interessert i. (Einar)

«Ja., ville kanskje ikke gjort det sånn på fritiden, men på skolen helt greit, liksom!»(Hedda)

«Jeg føler at dette er et prosjekt som hvis du er interessert i faget så, liksom, i forståelsen av det og du ønsker å vise hva du kan på den måten så kan de være ja, men hvis du bare er der for å ha et fag så vil det være litt for mye å gjøre.» (Siri)

«Ja det vil jeg absolutt. Det har vært veldig, veldig spennende og interessant. Og siden man kan velge nesten hva man vil forske på mellom himmel og jord, Da åpner det for så mye at. Om en ikke er interessert i det vi hadde om så kan en ha om alt mulig annet. Og en lærer egentlig utrolig mye av det.» (Berit)

Intervjuguide

- 1.** Hvilken klasse går du i?
- 2.** Hvilke andre programfag har du?
- 3.** Hvorfor valgte du Sosiologi/sosialkunnskap som fag?
- 4.** Hva tenkte du da du fikk vite at vi skulle være med i Holbergprisen i skolen?
- 5.** Hvordan opplevde du prosessen fra første informasjon om prosjektet til du var med i det?
- 6.** Hvordan var det å komme i gang?
- 7.** Hvordan har arbeidet med prosjektet gått?
  - Vanskelige perioder
  - Uforståelig –gi opp
  - Samarbeid
  - Hva med veiledningen, hjelpen underveis
- 8.** Vendepunkt – når hvordan
- 9.** Hva har du lært gjennom å jobbe med prosjektet?
- 10.** Tror du at du kan få bruk for det du har lært her i andre fag og eller/videre i livet?
- 11.** Hvordan har arbeidsmengden vært?
- 12.** Vil du anbefale andre å være med på et lignende prosjekt?
- 13.** Hva tenker du når du er nesten ferdig/ferdig med prosjektet?